

HÖGSKOLAN
DALARNA

UTBILDNINGSPLAN

Lärarprogrammet

180/210/240/270/300/330 högskolepoäng

Teacher Education Programme

180/210/240/270/300/ 330 higher education credits

*Fastställt i Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildnings-
området 2007-05-24*

rev 2007-09-06, rev 2008-04-03, rev 2008-09-04 (bilaga)rev 2009-06-04

Gäller fr.o.m. HT 2007

1. PROGRAMMETS MÅL

1.1 Mål enligt högskolelagen (1 kap. 8 - 9 § §)

Lärarexamen avläggs på grundnivå eller på avancerad nivå.

1.1.1 Utbildning på grundnivå

Utbildning på *grundnivå* skall utveckla studenternas

- förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar,
- förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, och
- beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Inom det område som utbildningen avser skall studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att

- söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå,
- följa kunskapsutvecklingen, och
- utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.

1.1.2 Utbildning på avancerad nivå

Utbildning på *avancerad nivå* skall innebära fördjupning av kunskaper, färdigheter och förmågor i förhållande till utbildning på grundnivå och skall, utöver vad som gäller på grundnivå,

- ytterligare utveckla studenternas förmåga att självständigt integrera och använda kunskaper,
- utveckla studenternas förmåga att hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer, och
- utveckla studenternas förutsättningar för yrkesverksamhet som ställer stora krav på självständighet eller för forsknings- och utvecklingsarbete.

1.2. Examensmål enligt högskoleförordningen (bilaga 2)

För lärarexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att förverkliga förskolans, fritidshemmets, förskoleklassens, skolans eller vuxenutbildningens mål samt för att medverka i utvecklingen av respektive verksamhet enligt gällande föreskrifter och riktlinjer.

Kunskap och förståelse

För lärarexamen skall studenten

- visa sådan kunskap i ämnen eller inom ämnesområden som krävs för den verksamhet som utbildningen avser, inbegripet kunskap om ämnets eller ämnesområdets vetenskapliga grund, och om relevanta metoder inom verksamheten samt visa insikt om aktuella forskningsfrågor,
- visa kunskap om lärande och undervisning,
- visa kunskap om läs- och skrivinläringens och matematikens betydelse för barns och elevers kunskapsutveckling, och
- visa kunskap om betydelsen av ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten och vid presentation av ämnesstoffet.

För undervisning och annan pedagogisk verksamhet i förskola, förskoleklass och grundskolans tidigare år skall studenten dessutom

- visa mycket god kunskap i läs- och skrivinläring och i grundläggande matematikinläring.

För undervisning i grundskolan och i gymnasieskolan skall studenten dessutom

- visa mycket god kunskap i att analysera och bedöma elevers kunskapsutveckling samt god kunskap i betygssättning.

Färdighet och förmåga

För lärarexamen skall studenten

- visa förmåga att omsätta kunskaper i ämnen eller inom ämnesområden och om lärande och undervisning som krävs för den verksamhet som utbildningen avser så att alla barn och elever lär och utvecklas,
- visa förmåga att förmedla och förankra samhällets och demokratins värdegrund
- visa förmåga att förmedla, förankra och tillämpa gällande regelverk som syftar till att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever,
- visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och annan pedagogisk verksamhet och delta i ledningen av denna,
- visa förmåga att analysera, bedöma, dokumentera och värdera elevers lärande och utveckling i förhållande till verksamhetens mål samt informera och samarbeta med föräldrar och vårdnadshavare,
- visa förmåga att använda informationsteknik i den pedagogiska verksamheten och inse betydelsen av olika mediers roll för denna, och
- visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över både egna och andras erfarenheter och relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen eller ämnesområden.

För lärarexamen på avancerad nivå omfattande 240, 270, 300 eller 330 högskolepoäng skall studenten dessutom

- visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över både egna och andras erfarenheter och relevanta forskningsresultat.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För lärarexamen skall studenten

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot barn, elever och deras vårdnadshavare, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens i det pedagogiska arbetet.

2. HUVUDSAKLIG UPPLÄGGNING

2.1 Omfattning

En lärarexamen skall omfatta tre integrerade utbildningsområden, som kan innehålla kurser på såväl grundnivå som avancerad nivå:

- *allmänt utbildningsområde* om 90 högskolepoäng, varav minst 15 högskolepoäng skall vara verksamhetsförlagda

- en eller flera *inriktningar* om minst 60 högskolepoäng mot ett ämne eller ämnesområde, varav minst 15 högskolepoäng per inriktning skall vara verksamhetsförlagda
- *specialisering* om minst 30 högskolepoäng, som ger möjlighet till profilering av lärarexamen

För undervisning i *yrkesämnena i gymnasieskolan* krävs sammanlagt 180 högskolepoäng. I stället för inriktning och specialisering krävs omfattande yrkeserfarenhet och en relevant högskoleutbildning om 90 högskolepoäng eller motsvarande utbildning.

För undervisning och annan pedagogisk verksamhet i *förskola, förskoleklass och fritidsbem* samt för undervisning i *modersmål* krävs 210 högskolepoäng. För undervisning i modersmål krävs en inriktning om minst 90 högskolepoäng inom relevant ämnesområde.

För undervisning i *grundskolans tidigare år* krävs minst 210 högskolepoäng. För examen på avancerad nivå krävs 240 högskolepoäng inklusive kurser om minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå.

För undervisning i *grundskolans senare år och i gymnasieskolan*, med undantag av yrkesämnena, krävs 270 högskolepoäng inklusive minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå. För grundskolans senare år krävs en fördjupning om minst 90 högskolepoäng i relevant ämne eller ämnesområde. För gymnasieskolan krävs två sådana fördjupningar. För undervisning i *svenska* respektive *samhällskunskap* i grundskolans senare år krävs minst 90 högskolepoäng och i gymnasieskolan minst 120 högskolepoäng inom ämnesområden som är relevanta för dessa ämnen.

Självständigt arbete (examensarbete)

För lärarexamen om 180 och 210 högskolepoäng skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett examensarbete om minst 15 högskolepoäng. För lärarexamen om 240, 270, 300 och 330 högskolepoäng skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett examensarbete om minst 30 högskolepoäng eller två sådana arbeten om vardera minst 15 högskolepoäng.

2.2 Utbildningens struktur

En lärarexamen vid Högskolan Dalarna innehåller alltid ett *inriktningsblock/huvudämne*. I inriktningsblocket/huvudämnet integreras utbildningsområdena inriktning och allmänt utbildningsområde.

För lärarexamen 180, 210 och 240 högskolepoäng omfattar inriktningsblocket/huvudämnet 90 högskolepoäng, varav 15 högskolepoäng utgörs av allmänt utbildningsområde. Lärarexamen för undervisning inom grundskolans senare år och i allmänna ämnen inom gymnasieskolan kräver minst 120 högskolepoäng inom inriktningsblocket/huvudämnet, varav 30 högskolepoäng på avancerad nivå. Inriktningsblocket/huvudämnen svenska och samhällskunskap omfattar 150 högskolepoäng. Inriktningsblock/huvudämne om minst 120 högskolepoäng innefattar 30 högskolepoäng inom allmänt utbildningsområde. Inriktningsblocket/huvudämnet motsvarar det krav på fördjupning inom ämne eller kunskapsområde som gäller för pedagogisk verksamhet inom grundskolans senare år och i gymnasieskolan.

Alla inriktningar av lärarexamen innehåller tre obligatoriska kurser i ämnet *pedagogiskt arbete*, om 30 högskolepoäng vardera. Den tredje av dessa kurser ligger på avancerad nivå med undantag för yrkesämnena, där ligger kursen på grundnivå 2.

Kurserna behandlar individers lärande och socialisation samt skolans och den pedagogiska verksamhetens mål och villkor. En av kurserna, Pedagogiskt arbete II, ingår i respektive inriktningsblock/huvudämne.

75 högskolepoäng inom pedagogiskt arbete, tillsammans med

- obligatorisk kurs om minst 15 högskolepoäng rörande skriftspråksutveckling eller matematisk begreppsbyggnad för inriktning mot grundskolans tidigare år, förskola, förskoleklass och fritidshem, eller,
- ett didaktiskt orienterat examensarbete om 15 högskolepoäng inom inriktningsblocket/huvudämnet, för inriktning mot grundskolans senare år samt gymnasiet,

motsvarar det allmänna utbildningsområdet.

Examensarbete om 15 högskolepoäng fullgörs för alla inriktningar av lärarexamen inom kursen Pedagogiskt arbete III. För examen på avancerad nivå krävs ytterligare ett examensarbete om 15 högskolepoäng, som fullgörs inom ramen för en specialisering på avancerad nivå eller inom ramen för avancerad kurs inom inriktningsblocket/huvudämnet.

Inom ramen för kursfordringarna för respektive examensinriktning och det kursutbud som Högskolan erbjuder väljer studenten vilka kunskapsområden och kurser som skall ingå i lärarexamen. Utifrån eget intresse och utifrån skolans behov av lärare med viss kunskapsprofil upprättar studenten, i samråd med utbildningsledare, en individuell studieplan.

2.3 Kursfordringar

Lärarexamen för verksamhet i förskola och förskoleklass (210 hp)

- Inriktningsblock/huvudämne, 90 hp, inklusive Pedagogiskt arbete II, 30 hp, med inriktning mot grundskolans tidigare år, förskola, förskoleklass och fritidshem
- Pedagogiskt arbete I, 30 hp
- Pedagogiskt arbete III, 30 hp, med inriktning mot förskola och förskoleklass
- 15 hp inom området skriftspråksutveckling¹
- 15 hp inom området matematisk begreppsbyggnad²
- 30 hp specialisering med inriktning mot lek, lärande eller skapande verksamhet i förskolan³

Lärarexamen för verksamhet i grundskolans tidigare år, förskoleklass och fritidshem (210/240 hp)

- Inriktningsblock/huvudämne, 90 hp, inklusive Pedagogiskt arbete II, 30 hp, med inriktning mot grundskolans tidigare år, förskola, förskoleklass och fritidshem
- Pedagogiskt arbete I, 30 hp
- Pedagogiskt arbete III, 30 hp, med inriktning mot grundskolans tidigare år, förskoleklass och fritidshem
- 15 hp inom området skriftspråksutveckling³
- 15 hp inom området matematisk begreppsbyggnad³
- 30 hp valfri specialisering

¹ Ingår i Inriktningsblocket/huvudämnet *Svenska med inriktning mot grundskolans tidigare år, förskola, förskoleklass och fritidshem*. samt Inriktningsblocket/huvudämnet Språk, lek och lärande. För examen med annat Inriktningsblock/huvudämne krävs specialisering inom området.

² Ingår i Inriktningsblocket/huvudämnet *Matematik med inriktning mot grundskolans tidigare år, förskola, förskoleklass och fritidshem*. För examen med annat Inriktningsblock/huvudämne krävs specialisering inom området.

³ Om inte något av motsvarande kunskapsområden behandlas inom Inriktningsblocket/huvudämnet

Lärarexamen för verksamhet i grundskolans tidigare år (240 hp)

- Inriktningsblock/huvudämne, 90 hp, inklusive Pedagogiskt arbete II, 30 hp, med inriktning mot grundskolans tidigare år, förskola, förskoleklass och fritidshem
- Pedagogiskt arbete I, 30 hp
- Pedagogiskt arbete III, 30 hp, med inriktning mot grundskolans tidigare år, förskoleklass och fritidshem
- 15 hp inom området skriftspråksutveckling³
- 15 hp inom området matematisk begreppsbildning³
- 30 hp valfri specialisering
- 30 hp valfri specialisering på avancerad nivå innehållande ett examensarbete om 15 hp

Lärarexamen för verksamhet i grundskolans senare år (270/300/330 hp)

- Inriktningsblock/huvudämne, 120 hp, inklusive Pedagogiskt arbete II, 30 hp, med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskola
- Pedagogiskt arbete I, 30 hp
- Pedagogiskt arbete III, 30 hp, med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskola
- Specialiseringar om minst 90 hp

Lärarexamen för verksamhet i gymnasieskolan och grundskolans senare år (270/300/330 hp)

- Inriktningsblock/huvudämne, 120/150 hp⁴, inklusive Pedagogiskt arbete II, 30 hp, med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskola
- Pedagogiskt arbete I, 30 hp
- Pedagogiskt arbete III, 30 hp, med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskola
- Specialiseringar om minst 90/120 hp som ger fördjupning i relevant ämne eller ämnesområde⁵

Lärarexamen för undervisning i yrkesämne inom gymnasieskolan (180 högskolepoäng)

- Pedagogiskt arbete I, 30 högskolepoäng
- Pedagogiskt arbete II, 30 högskolepoäng; Yrkesämnenas didaktik – för verksamhet inom gymnasieskolans yrkesinriktade program
- Pedagogiskt arbete III, 30 högskolepoäng, med inriktning mot gymnasieskolans yrkesinriktade program.
- Omfattande yrkeserfarenhet
- 90 högskolepoäng relevant högskoleutbildning eller motsvarande kunskaper

2.4 Studiegång

Utbildningen inleds med kursen Pedagogiskt arbete I som följs av tre terminers studier (90 hp) inom det valda inriktningsblocket/huvudämnet. Därefter väljs antingen ytterligare kurser inom inriktningsblocket/huvudämnet som krävs för examen eller specialiseringar inom de ramar som det fastställda kursutbudet erbjuder, upp till erfordrad omfattning av examen. Som en av utbildningens två sista terminer läses kursen Pedagogiskt arbete III.

Studenter som vid antagningen har kunskaper motsvarande inriktningsblocket/huvudämnet och specialiseringar läser Pedagogiskt arbete I – III, 90 högskolepoäng .

⁴ Inriktningsblocken/Huvudämnena svenska respektive samhällskunskap omfattar 150 högskolepoäng.

⁵ Om svenska eller samhällskunskap läses som specialisering krävs fördjupning om 120 högskolepoäng.

2.5 Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

15 högskolepoäng inom allmänt utbildningsområde och 15 högskolepoäng inom varje inriktningsblock/huvudämne är verksamhetsförlagda, dvs. förlagda till skolan eller till annan verksamhet där villkor för lärande kan studeras. Under hela utbildningstiden är studenten knuten till en skola eller ett skolområde. Härigenom ges möjlighet att redan under utbildningen vara delaktig i konkret pedagogisk verksamhet, såväl under den verksamhetsförlagda utbildningen som genom uppgifter som genomförs löpande under utbildningen och andra individuellt planerade kontakter. Skolan eller skolområdet har ett samarbetsavtal med Högskolan och skolans lärare är speciellt utbildade för uppgiften som skolförlagd lärarutbildare. Skolan har ett utbildningsansvar under verksamhetsförlagd utbildning och ett fadderansvar under studentens hela utbildning. Den verksamhetsförlagda utbildningen varvas alltid med högskoleförlagd utbildning inom kurserna.

3. PROGRAMMETS KURSER

3.1 Pedagogiskt arbete

Inom lärarutbildningen vid Högskolan Dalarna svarar ämnet pedagogiskt arbete för de gemensamma kunskaper som alla studenter skall ha för att avlägga lärarexamen. Ämnet är mångvetenskapligt och integrerar teorier, metoder och perspektiv från olika discipliner. Kurserna i pedagogiskt arbete inom lärarprogrammet omfattar kunskapsbildning, lärande och utveckling, lärares arbete samt hur dessa processer är relaterade till och formade av sina ekonomiska, politiska och sociala sammanhang.

Kärnan i kurserna utgörs av skolans och lärarskapets mål, möjligheter och ramar. Olika föreställningar om skolans och lärarens uppgifter problematiseras i syfte att utveckla kunskaper om skolans roll i spänningsfältet mellan lärande och fostran, mellan privat och offentligt, mellan produktion och reproduktion av kunskap samt mellan lärares och elevers ansvar för elevens kunskapsprocess.

Inom pedagogiskt arbete läses tre kurser om vardera 30 högskolepoäng, Pedagogiskt arbete I, II och III, som läses i ordningsföljd. Tillträde till senare kurs kräver att den föregående fullgjorts med godkänt resultat.

Pedagogiskt arbete I; Lärares uppdrag, 30 högskolepoäng grundnivå

Pedagogiskt arbete I är utbildningens första kurs och är gemensam för alla lärarstuderande. Kursen ger en introduktion till skola, läraryrke och till lärarutbildning. Via sina studieuppgifter och arbetsformer skall kursen även utgöra en medveten introduktion till högskolestudier.

Kursen bärs upp av två teman: *individens lärande och utveckling* samt *skolans samhällsuppdrag*. Studiet av *lärares uppgift*, av ett pedagogiskt ledarskap och vilka kunskaper, förmågor och förhållningssätt det kräver, utgör en länk mellan kursens två huvudteman.

Kursen skall dels ge egna erfarenheter av att bedriva pedagogisk verksamhet, dels ge teoretiska redskap för att se och tolka olika aspekter av skolans uppdrag och verksamhet samt av elevers uppväxtvillkor. Detta förutsätter ett historiskt och ett internationellt perspektiv. Analys av kunskapsbegreppet, av olika kunskapsformer och hur kunskap konstrueras, av språkets, gestaltningens, kommunikationens och det sociala sammanhagens betydelse för lärande och kunskapsbildning ger en grund för såväl en framtida verksamhet som lärare som för de egna studierna under utbildningen.

Under kursen får studenterna sin placering vid ett partnerområde; den skola eller det skolområde där verksamhetsförlagda studier skall genomföras och där studenten successivt under utbildningen skall kunna bli alltmer av en resurs i skolans verksamhet. Högskolan och partnerområden tar under kursen ett gemensamt ansvar för att introducera studenterna i skolans uppdrag och verksamhet varför delar av studierna (6 högskolepoäng) är verksamhetsförlagda.

Pedagogiskt arbete II; Ämnesdidaktisk kurs, 30 högskolepoäng grundnivå

Pedagogiskt arbete II utgörs av den didaktiska kurs som läses inom ramen för inriktningsblocket/huvudämnet. Kursen bygger på och innebär en progression i relation till blockets första 60 högskolepoäng i fråga om didaktiska frågor. Kursen ges i flera olika varianter, där studentens val av kurs styrs av valet av inriktningsblock/huvudämne samt val av verksamhetsinriktning för lärarexamen.⁶

Kursen utgör också en del av helheten Pedagogiskt arbete I – III. Det betyder att kursen bygger på Pedagogiskt arbete I och innebär en progression och fördjupning såväl beträffande innehåll som krav på förmåga till analys, reflektion, självständighet och pedagogiskt arbete. I kursen integreras verksamhetsförlagd (15 högskolepoäng) och campusförlagd (15 högskolepoäng) utbildning. Den skolform och den åldersgrupp där den studerande fullgör sina verksamhetsförlagda studier avspeglas i kursens innehåll och anges i examensbeviset.

En väsentlig uppgift inom kursen är att de studerande, i samarbete med och med stöd av erfarna lärare, skall planera, bedriva och analysera pedagogisk verksamhet inom det aktuella ämnes-/kunskapsområdet. De studerande skall bygga upp en grundläggande didaktisk kunskap, som innebär förmåga att i tanke och handling relatera frågor om val av innehåll och arbetsformer till verksamhetens mål och till lärande individers förutsättningar och meningsskapande. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt sambandet mellan det pedagogiska arbetets innehåll och organisation och enskilda elevers svårigheter i olika avseenden.

Kursen skall dels bearbeta på förhand givna, centrala didaktiska problem, dels ge tillfälle till bearbetning av frågor, tankar och problem som uppstår i samband med egen pedagogisk verksamhet inom partnerområdet; frågor som i seminarieform kan lyftas fram, preciseras och belysas med hjälp av litteratur.

Pedagogiskt arbete III; Lärarskap och verksamhetsutveckling, 30 högskolepoäng grundnivå 2 eller avancerad nivå

Den tredje och avslutande kursen i pedagogiskt arbete läses under senare delen av utbildningen. Den bygger på tidigare kurser och förutsätter att studenten har en grundläggande kunskap om och förtrogenhet med skolans uppdrag och villkor samt har uppnått en förmåga till självständigt och kritiskt tänkande.

I kursen behandlas frågor som rör lärares yrkesetik och elevers integritet. Kursen behandlar dessutom frågor om utvärdering och kvalitetsutveckling samt utbildningsplanering såväl för den enskilde individen som för grupper av individer. Studenten skall därvid, i samarbete med skolans lärare, ta ansvar för utbildningsavsnitt som löper under en längre tid och mera självständigt planera, genomföra, analysera och värdera denna verksamhet. För verksamhetsförlagda studier anslås 9 högskolepoäng. Den skolform och den åldersgrupp där

⁶ Vilka varianter av Pedagogiskt arbete II som erbjuds framgår av den beskrivning av Inriktningsblocket/huvudämnet, som finns som särskild bilaga.

den studerande fullgör sina verksamhetsförlagda studier avspeglas i kursens innehåll och anges i examensbeviset.

Inom kursen skall ett examensarbete om 15 högskolepoäng fullgöras. Syftet med detta arbete är att stärka den blivande lärarens yrkeskompetens, där självständighet och förmåga till kritisk analys är centrala värden. Examensarbetet skall ta sin utgångspunkt i angelägna utvecklingsområden/frågeställningar vid studentens partnerområde och därigenom kunna bidra till utveckling av skolans verksamhet. Val av ämne för arbetet skall därför ske i dialog med pedagogiskt ansvariga vid partnerområdet och med berörda vetenskapliga handledare vid Högskolan. Målet är att verka för uppbyggnad av övergripande och långsiktiga forsknings- och utvecklingsteman som stöder verksamhetsutveckling inom skolan och som bidrar till att generera skolrelevant forskning och bygga forskningsmiljöer vid Högskolan. I anslutning till examensarbetet behandlas vissa generella vetenskapsteoretiska, forskningsetiska och forskningsmetodiska frågor medan tonvikten läggs på de specifika forsknings- och analysverktyg som den enskilde studenten behöver för sitt arbete.

3.2 Inriktningsblock/huvudämne

Ett inriktningsblock/huvudämne vid Högskolan Dalarna utgörs av ett sammanhållet kursblock om 90, 120 eller 150 högskolepoäng.⁷ Studierna inom inriktningsblocket/huvudämnet inleds med 60 högskolepoäng inom ett ämne eller ett kunskapsområde och tredje terminen utgörs av en kurs om 30 högskolepoäng i ämnets/kunskapsområdets didaktik (se Pedagogiskt arbete II ovan). Inriktningsblocket/huvudämnet utgör en helhet med en inbyggd progression.

De inledande 60 högskolepoängen utgörs vanligen av kurser inom ett ämne eller en akademisk disciplin, men kan också utgöras av kurser inom två discipliner eller av flervetenskapliga kurser. Dessa kurser är yrkesförberedande i den meningen att såväl innehåll som arbetsformer förbereder för pedagogisk verksamhet. Det innebär att kurserna genomsyras av reflektion kring ämnets innehåll, centrala begrepp och modeller samt att ämnets studieobjekt och historiska framväxt belyses. Kurserna erbjuder med andra ord ett metaperspektiv på ämnet, gällande syn på lärande, kunskapstraditioner och kunskapsbildning. Genom dessa kurser skall studenten tillägna sig så kvalificerade kunskaper att han eller hon självständigt kan bedöma läroplanernas och kursplanernas krav, välja innehåll i verksamheten och analysera olika läromedels innehåll och struktur.

För examen på avancerad nivå med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskolan fullgörs ett examensarbete om 15 hp inom inriktningsblockets/huvudämnets fjärde eller femte termin. Examensarbetet skall fördjupa förmågan att kritiskt och självständigt välja innehåll i undervisningen och att tillvarata, analysera och systematisera både egna och andras erfarenheter och relevanta forskningsresultat.

3.3 Specialisering

Specialiseringen erbjuder möjlighet till profilering av lärarexamen vilket kan ske genom fördjupning, breddning eller genom perspektivering av tidigare inhämtade kunskaper. Kurser vid Högskolan som är relevanta för lärarutbildningen kan väljas som specialisering, dvs. såväl generella kurser som kurser som har skolan, eleven, lärandet eller lärarens uppdrag som fokus eller som ram. Specialiseringarna omfattar vanligtvis sammanhängande kurser/block om

⁷ Inriktningsblock/Huvudämne som erbjuds vid Högskolan Dalarna redovisas i bilaga 2.

30 högskolepoäng. Den programansvarige avgör vilka kurser som kan utgöra specialisering inom lärarutbildningen. Val av specialisering/ar görs i samråd med utbildningsledare vid upprättande av individuell studieplan.

4. EXAMENS BENÄMNING

Studera som med godkänt resultat genomgått programmets kurser och i övrigt uppfyller målen för utbildningen, erhåller, efter ansökan, examensbevis för Lärarexamen omfattande 180, 210 (*Bachelor of Education 180-210 ECTS Credits*), 240, 270, 300 eller 330 högskolepoäng (*Master of Education 240-330 ECTS Credits*). I examensbeviset anges vilka inriktningar och specialiseringar som den studerande fullgjort samt för vilken undervisning eller verksamhet utbildningen är avsedd.

Betyg sätts på del av kurs och på fullständig kurs på sätt som framgår av kursplanen. Inom programmet används graderade betyg, d.v.s. *Väl godkänd, Godkänd* eller *Underkänd*.

5. BEHÖRIGHETSKRAV

För antagning till lärarprogrammet krävs grundläggande behörighet för högskolestudier samt den särskilda behörighet som gäller för respektive inriktningsblock/huvudämne i programmet (se bilaga 1).

Vid val av kurser som görs successivt under utbildningstiden, gäller de behörighetskrav som anges i respektive kursplan. Studerande inom lärarprogrammet söker dessa kurser genom särskilt valförfarande. När antalet sökande överstiger antalet platser på kursen, tilldelas platser först dem som kommit längst i programmet.

Behörighetskrav

<u>Inriktning/huvudämne</u>	<u>Krav utöver grundläggande behörighet för högskolestudier</u>
Bild	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A och Ma A samt godkända arbetsprover
Engelska	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A och Ma A
Barnkultur och skapande	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A och Ma A
Franska	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A, Ma A och franska C-språk B/steg 3
Geografi	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A och Ma A
Historia	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A och Ma A
Idrott	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A, Ma A samt Idrott och hälsa B och Nk A
Kultur och livsmiljö	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A och Ma A
Matematik senare åldrar	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A samt Ma D
Matematik tidiga åldrar	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A samt Ma C
Medieprod. och berättande	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A och Ma A
Barn, natur och teknik	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A och Ma A
Religion	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A och Ma A
Samhällskunskap	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A och Ma A
Spanska	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A, Ma A och spanska C-språk B/steg 3
Språk, lek och lärande	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A och Ma A
Svenska	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A och Ma A
Tyska	Sv B/Sv2 B, En B, Sh A, Ma A och tyska C-språk B/steg 3

Pedagogisk-didaktisk utbildning för yrkeslärare – 90 högskolepoäng

Sv B/Sv2 B, En A, Sh A och Ma A samt 90 högskolepoäng inom relevant yrkesområde och omfattande yrkeserfarenhet

Idrott**Inriktningsblock 90 hp**

Grundskolans tidigare år och fritidshem

Inriktningsblock 120 hp

Grundskolans senare år och gymnasieskolan

Idrott 1 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Idrott som kulturfenomen 7,5 hp ▪ Rörelselära I 7,5 hp ▪ Motoriskt lärande, 7,5 hp ▪ Rörelselära II, 7, 5 hp 	Idrott I 30 hp (grundnivå I) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Idrott som kulturfenomen 7,5 hp ▪ Rörelselära I, 7,5 hp ▪ Motoriskt lärande 7,5 hp ▪ Rörelselära II, 7, 5 hp
Idrott II Grundnivå II <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tillämpad humanbiologi 7,5 hp ▪ Rörelselära III, 7,5 hp ▪ Ledarskap och grupprocesser 7,5 hp ▪ Idrott och hälsa som bildningsämne 7,5 hp 	Idrott II Grundnivå II <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tillämpad humanbiologi 7,5 hp ▪ Rörelselära III, 7,5 hp ▪ Ledarskap och grupprocesser 7,5 hp ▪ Idrott och hälsa som bildningsämne 7,5 hp
Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Idrottsdidaktik - grundskolans tidigare år, förskola, förskoleklass och fritidshem 	Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Idrottsdidaktik - grundskolans senare år och gymnasieskola
	Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete

Kultur och livsmiljö**Inriktningsblock 90 hp**

Förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år

Geografi**Inriktningsblock 120 hp**

Grundskolans senare år och gymnasieskolan

Geografi I 30 hp (grundnivå I) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Geografi – introduktion 7,5 hp ▪ Kartografi, GIS och geografisk metodik 7,5 hp ▪ Naturgeografi – Det förändliga jordklotet 7,5 hp ▪ Kulturgeografi – Människan i landskapet 7,5 hp 	Geografi I 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Geografi – introduktion 7,5 hp ▪ Kartografi, GIS och geografisk metodik 7,5 hp ▪ Naturgeografi – Det förändliga jordklotet 7,5 hp ▪ Kulturgeografi – Människan i landskapet 7,5 hp
Socialantropologi 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Introduktionskurs till Socialantropologin 7,5 hp ▪ Genus, familj och socialisation i globalt perspektiv 7,5 hp ▪ Att tolka och förstå omvärlden – antropologisk teori och metod I 7,5 hp Makt och försörjning – globalisering och förändring 7,5 hp	Geografi II 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kvartära miljöförändringar och mänskliga aktiviteter 7,5 hp ▪ Geografi – människa, mark och vatten 7,5 hp ▪ GIS och källor och metoder till landskapets historia 7,5 hp ▪ Landskapsanalys – fältarbete och uppsats 7,5 hp
Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Omvärldsdidaktik, förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år 	Pedagogiskt arbete II – 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ämnesdidaktik – religion, historia, geografi och samhällskunskap, grundskolans senare år och gymnasieskola
	Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete

Historia

Inriktningsblock 120 hp

Grundskolans senare år och gymnasieskolan

Historia I 30 hp (grundnivå 1)
Historia II 30 hp (grundnivå 1)
Pedagogiskt arbete II – 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">▪ Ämnesdidaktik – religion, historia, geografi och samhällskunskap, grundskolans senare år och gymnasieskola
Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete

Religion

Inriktningsblock 120 hp

Grundskolans senare år och gymnasieskolan

Religionsvetenskap I 30 hp (grundnivå 1)
Religionsvetenskap II 30 hp (grundnivå 1)
Pedagogiskt arbete II – 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">▪ Ämnesdidaktik – religion, historia, geografi och samhällskunskap, grundskolans senare år och gymnasieskola
Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete

Samhällskunskap

Inriktningsblock 120 hp

Grundskolans senare år

Samhällskunskap I 30 hp (grundnivå 1)
Samhällskunskap II 30 hp (grundnivå 1)
Pedagogiskt arbete II – 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">▪ Ämnesdidaktik – religion, historia, geografi och samhällskunskap, grund och gymnasieskola
Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete

Inriktningsblock 150 hp

Gymnasieskolan

Samhällskunskap I 30 hp (grundnivå 1)
Samhällskunskap II 30 hp (grundnivå 2)
Pedagogiskt arbete II – 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">▪ Ämnesdidaktik – religion, historia, geografi och samhällskunskap, grundskolans senare år och gymnasieskola
Samhällskunskap III (grundnivå 2)
Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete

Matematik tidigare åldrar

Inriktningsblock 90 hp

Förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år

Matematiska grunder 30 hp (grundnivå1)
Matematik I 30 hp (grundnivå 1)
Pedagogiskt arbete II – 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">▪ Matematikdidaktik, förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år

Matematik senare åldrar

Inriktningsblock 120 hp

Grundskolans senare år och gymnasieskolan

Matematik I 30 hp (grundnivå 1)
Matematik II 30 hp (grundnivå 1)
Pedagogiskt arbete II – 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">▪ Matematikdidaktik, grundskolans senare år och gymnasieskolan
Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete

Barn natur och teknik

Inriktningsblock 90 hp

Förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år

Nyfiken på naturvetenskap 30 hp (grundnivå 1)
Naturens byggstenar 30 hp (grundnivå 1)
Pedagogiskt arbete II – 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">Naturvetenskapsdidaktik, förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år

Bild

Inriktningsblock 90 hp

Förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskolans tidigare år

<ul style="list-style-type: none">Bild I - Bildspråk och bildskapande 30 hp (grundnivå 1)Bild II - Konst, design och bildteori 30 hp (grundnivå 1)
Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">Bilddidaktik, förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år

Inriktningsblock 120 hp

Grundskolans senare år och gymnasieskolan

<ul style="list-style-type: none">Bild I - Bildspråk och bildskapande 30 hp (grundnivå 1)Bild II - Konst, design och bildteori 30 hp (grundnivå 1)	<ul style="list-style-type: none">Bild I - Bildspråk och bildskapande 30 hp (grundnivå 1)Bild II - Konst, design och bildteori 30 hp (grundnivå 1)
Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">Bilddidaktik, förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år	Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">Bilddidaktik, grundskolans senare år och gymnasieskolan
Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete	

Barnkultur och skapande

Inriktningsblock 90 hp

Förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år

Skapa och kunskapa 30 hp (grundnivå 1)
Barn, kultur och medier 30 hp (grundnivå 1)
Pedagogiskt arbete II – 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">De estetiska ämnenas didaktik, förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år

Medieproduktion och berättande

Inriktningsblock 120 hp

Grundskolans senare år och gymnasieskolan

Skapa och kunskapa 30 hp (grundnivå 1)	Bildproduktion I 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none">Introduktion till bildberättande 7,5 hpVerktyg för videoproduktion 7,5 hpFiktion 7,5 hpReflektion kring bildproduktion 7,5 hp
Barn, kultur och medier 30 hp (grundnivå 1)	Bildproduktion II 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none">Nyhetsjournalistik och TV-produktion 7,5 hpDokumentärfilmsproduktion 15 hpUppsatsskrivande inom bildproduktion 7,5 hp
Pedagogiskt arbete II – 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">De estetiska ämnenas didaktik, förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år	Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">Mediedidaktik, grundskolans senare år och gymnasieskolan
Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete	

Engelska

Inriktningsblock 90 hp

Grundskolans tidigare år, fritidshem

Inriktningsblock 120 hp

Grundskolans senare år och gymnasieskolan

Engelska I 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Engelsk språkstruktur 7,5 hp ▪ Engelskspråkig litteratur 7,5 hp ▪ Engelskspråkig kultur 7,5 hp ▪ Engelsk språkdiraktik 7,5 hp eller <ul style="list-style-type: none"> ▪ Engelsk språkbruk 7,5 hp 	Engelska I 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Engelsk språkstruktur 7,5 hp ▪ Engelskspråkig litteratur 7,5 hp ▪ Engelskspråkig kultur 7,5 hp ▪ Engelsk språkdiraktik 7,5 hp eller <ul style="list-style-type: none"> ▪ Engelsk språkbruk 7,5 hp
Engelska II 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brittisk och amerikansk idé- och litteraturhistoria 7,5 hp ▪ Eng sociolingvistik 7,5 hp ▪ Teoretisk engelsk lingvistik 7,5 hp ▪ Kulturella texter och kontexter/Populärlitteratur 7,5 hp 	Engelska II 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brittisk och amerikansk idé- och litteraturhistoria 7,5 hp ▪ Eng sociolingvistik 7,5 hp ▪ Teoretisk engelsk lingvistik 7,5 hp Kulturella texter och kontexter/Populärlitteratur 7,5 hp
Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Språkdiraktik, förskolan, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år 	Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none"> • Språkdiraktik, grundskolans senare år och gymnasieskolan
Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete	

Franska

Inriktningsblock 120 hp

Grundskolans senare år och gymnasieskolan

Spanska

Inriktningsblock 120 hp

Grundskolans senare år och gymnasieskolan

Franska I 30 hp (grundnivå 1) Skriftlig språkfärdighet I 7,5 hp Muntlig språkfärdighet 7,5 hp Franskspråkig litteratur I 7,5 hp Kultur och samhälle I 7,5 hp	Spanska I 30 hp (grundnivå 1)
Franska II 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fransk språkfärdighet II 7,5 hp ▪ Franskspråkig litteratur II 7,5 hp ▪ Kultur och samhälle II 7,5 hp ▪ Fransk lingvistik, språkhistoria och medeltidslitteratur, 7,5 hp 	Spanska II 30 hp (grundnivå 1)
Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Språkdiraktik, grundskolans senare år och gymnasieskolan 	Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Språkdiraktik, grundskolans senare år och gymnasieskolan
Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete	

Tyska

Inriktningsblock 120 hp

Grundskolans senare år och gymnasieskolan

Språk, lek och lärande

Inriktningsblock 90 hp

Förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år

Tyska I 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none">Tysk grammatik med textkommentar, 7,5 hpMuntlig språkfärdighet med kulturkunskap I, 7,5 hpSkriftlig språkfärdighet I, 7,5 hpModern tyskspråkig litteratur, 7,5 hp	Den språkande människan 30 hp (grundnivå 1)
Tyska II 30 hp (grundnivå 1) <ul style="list-style-type: none">Tyskspråkig litteratur och litteraturhistoria, 7,5 hpMuntlig språkfärdighet och kulturkunskap II, 7,5 hpSkriftlig språkfärdighet II, 7,5 hpSpråk och kulturhistoria, 7,5 hp	Den lekande människan 30 hp (grundnivå 1) eller Läsa, skriva och berätta 30 hp (grundnivå 1)
Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">Språkdiraktik, grundskolans senare år och gymnasieskolan	Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">Språk- och lek didaktik, förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år
Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete	

Svenska

Inriktningsblock 90 hp

Grundskolans tidigare år

Inriktningsblock 120 hp

Grundskolans senare år

Litteraturvetenskap I 30 hp (grundnivå) I <ul style="list-style-type: none">Dramatik 7,5 hpLyrisk 7,5 hpBarn och ungdomslitteratur 7,5 hpPopulärlitteratur 7,5 hp	Litteraturvetenskap I 30 hp (grundnivå) I <ul style="list-style-type: none">Dramatik 7,5 hpLyrisk 7,5 hpBarn och ungdomslitteratur 7,5 hpPopulärlitteratur 7,5 hp
Svenska språket I <ul style="list-style-type: none">Text och tal 7,5 hpSpråkstruktur 7,5 hpSpråk och identitet 7,5 hpBarns- och ungdomars språkutveckling 7,5 hp	Svenska språket I <ul style="list-style-type: none">Text och tal 7,5 hpSpråkstruktur 7,5 hpSpråk och identitet 7,5 hpTextanalys 7,5 hp ellerBarns- och ungdomars språkutveckling 7,5 hp
Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">Svenskdidaktik förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidigare år	Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">Svenskdidaktik, grundskolans senare år och gymnasieskolan
	Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete

Svenska

Inriktningsblock 150 hp

Gymnasieskolan

Litteraturvetenskap I 30 hp (grundnivå) I <ul style="list-style-type: none">▪ Dramatik 7,5 hp▪ Lyrik 7,5 hp▪ Barn och ungdomslitteratur 7,5 hp▪ Populärlitteratur 7,5 hp
Svenska språket I <ul style="list-style-type: none">▪ Text och tal 7,5 hp▪ Språkstruktur 7,5 hp▪ Språk och identitet 7,5 hp▪ Textanalys 7,5 eller▪ Barns- och ungdomars språkutveckling 7,5 hp
Pedagogiskt arbete II 30 hp (grundnivå 2) <ul style="list-style-type: none">▪ Svenskdidaktik grundskolans senare år och gymnasieskolan
Svenska språket II <ul style="list-style-type: none">▪ Grannspråk 7,5 hp▪ Språkhistoria 7,5 hp▪ Stilistik och textanalys I 7,5 hp▪ Uppsats 7,5 hp Eller Litteraturvetenskap II <ul style="list-style-type: none">▪ Epiken från antiken till romantiken 7,5 hp▪ 1800-talsepiken från realismen till symbolismen 7,5 hp▪ Epiken efter 1900 7,5 hp▪ Uppsats 7,5 hp
Avancerad kurs 30 hp inom ämnesområdet inkl. examensarbete